

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6:50
za en mesec " " 2:20

V upravnishvu:

za celo leto naprej K 22:40
za pol leta " " 11:20
za četrt leta " " 5:60
za en mesec " " 1:90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona štev. 74.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod

Upravišvo je v Kopitarjevih ulicah štev. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Upraviškega telefona štev. 188.

Inserati:

Enostop. petilvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . . 13 h
za dvakrat . . . . . 11 „
za trikrat . . . . . 9 „
za več ko trikrat . . . . . 8 „
V reklamnih noticah štane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Današnja številka obsega 14 strani.

Volivno gibanje.

KANDIDATJE S. L. S. NA GORIŠKEM.

»Primorski List« priobčuje: Da ne bo zmešnjav, bodi povedano sledeče:

V splošni volivni skupini, ki voli dne 2. marca, ima volivno pravico vsak 24 let stari avstrijski državljani, ki prebiva eno leto v istem kraju.

Ta dan naj zapiše vsak na svojo glasovnico vse te-le tri kandidate:

DR. ANTON BRECELJ,
zdravnik v Gorici.

JOŽEF FON,
državni poslanec v Gorici.

DR. FRANC PAVLETIČ,
odvetnik v Gorici.

V kmečkih občinah, ki volijo dne 4. marca, volijo vsi oni kmečki posestniki, ki imajo pri občinskih volitvah volivno pravico v prvem in drugem razredu.

Kandidatje »Slovenske Ljudske Stranke« v tej skupini so: a) za tolminsko glavarstvo:

DR. ANTON GREGORČIČ,
državni poslanec v Gorici.

ANTON KOSMAČ,
župan v Cerknem.

b) za goriško glavarstvo:
IVAN BERBUČ,
deželni odbornik v Gorici.

ANTON KLANČIČ,
župan v Podgori.

MIHA ZEGA,
posestnik v Kanalu.

Velevažno pri tem pa je to-le:

Iz kmečkih občin, ki volijo dne 4. marca, so izvzete sledeče občine:

Bovec, Kobarid, Tolmin, Kanal, Ajdovščina, Sv. Križ, Komen, Sežana in Nabržina. Te občine volijo v skupini trgov, ki voli dne 6. marca.

Vsak posestnik teh občin, bodisi da je tržan, bodisi da je kmečki posestnik, voli v tej skupini. Volivno pravico v tej skupini ima vsakdo, ki voli v prvem in drugem razredu pri občinskih volitvah. Iz tretjega razreda pa imajo volivno pravico

oni, ki plačujejo najmanj 20 kron čistega davka.

Bovški tržani z drugimi so se že dogovorili za kandidata. Svoje somišljenike prosimo, naj se jim pridružijo in naj zapišejo na glasovnico ime kandidata tako:

LEOPOLD JONKO,
veleposestnik v Bovcu.

Tako smo te stvari razjasnili, kolikor je bilo mogoče. Če je kdo še v kakem dvomu, naj se oglasi!

Častitim gospodom deželnozborskim volivcem mesta Idrija!

Naš kandidat je dosedanj velugledni in velezaslužni poslanec

MIHAEL ARKO,
dekan v Idriji.

Nanj združite svoje glasove! Ne pustite, da postane žrtev zveze voditelja idrijske socialne demokracije s propadajočo, nazadnjaško in protiljudsko liberalno stranko, ki se je z obstrukcijo zoper splošno volivno pravico za večne čase osramotila.

Zaprečite s svojimi glasovi sramoto, da bi delavsko mesto Idrijo zastopal v deželnem zboru pristaš stranke, ki je edina kriva, da se letošnje deželne volitve vršijo še po starem, toli krivičnem volivnem redu!

Zavedni idrijski volivci! V petek vsi na volišče! Nihče ne ostani doma! Nihče se ne zanašaj na druge! Vsak glas bo odločilen!

Naprej do zmage!

IZJAVA.

Visokorodnemu
gospodu Otonu pl. Detela,
c. kr. okr. glavarju
v Radovljici.

Na razne napade »Slovenskega Naroda«, zlasti na napad z dne 15. februarja 1908, protestiramo podpisani župani radovljiškega okraja z največjim ogorčenjem in izjavljamo:

1. Slovensko uradovanje se vrši po našem okraju v našo popolno zadovoljnost, odkar ste Vi nastopili svojo službo.

2. Odločno ugovarjamo trditvi, da ste komoden gospod, ki hodi rajši na lov in na gore, kakor da bi delal v pisarni. Izjavljamo pa, da gospod glavar res hodi radi po gorah in po Vašem okraju sploh, a ne v zabavo, pač pa, da se poučite in pospešujete gospodarske koristi našega planinstva, ki je toliko let bilo zanemarjeno. Ravno Vi ste provzročili minolo leto, da je agrarna operacija obhodila večino bohinjskih planin ter zagotovila znatno svoto pri kmetijskem ministrstvu za melioracijo istih.

Vsled Vaše inicijative in Vašega prizadevanja so se izvršile nabrežne naprave ob »Lipnici« in ob »Savi«, katere so preprečile nadaljne poškodbe, ki so se že leta in leta pojavljale ob teli vodah. Vse to se je zgodilo v korist slovenskim kmetom.

3. Za časa gradnje bohinjske železnice ste se z očetovsko skrbjo in z vso odločnostjo potegovali za koristi posestnikov.

To priznale so že občine same s tem, da so Vas imenovala častnim občanom.

Iz tega sledi, da so gospodarski interesi radovljiškega okraja Vam prav dobro znani, kar imamo priložnost pri vsaki priliki opazovati, in da ste si ravno Vi vsled požrtvovalnega delovanja za ljudstvo pridobili ljubezen in popolno zaupanje tega ljudstva.

Naj Vam bodi to v zadoščenje glede na res ostudne napade »Slovenskega Naroda«.

Ivan Korošec m. p.,
župan v Srednji vasi.

Fr. Arh m. p.,
župan na Bohinjski Bistrici.

J. Burja m. p.,
župan na Bohinjski Beli (Ribno).

Jakob Jan m. p.,
župan v Gorjah.

Anton Pogačnik m. p.,
župan v Podnartu-Ovsiše.

J. Šolar m. p.,
župan v Kropi.

Adolf pl. Kapus m. p.,
župan v Kamni Gorici.

Anton Dolžan m. p.,
župan v Pretrgu.

Valentin Dežman m. p.,
župan v Lancovem.

Anton Kržišnik m. p.,
župan na Breznici.

J. Pristavec m. p.,
župan v Mošnjah.

J. Sodja m. p.,
župan v Begunjah.

Janez Žark m. p.,
župan v Lescah.

J. Jalen m. p.,
župan v Radečah.

J. Bandot m. p.,
župan v Kranjski gori.

Priznanje radovljiškega občinskega zastopa okrajnemu glavarju Otonu pl. Deteli.

Diploma, s katero je radovljiški občinski zastop okrajnega glavarja Otona pl. Detela imenoval za častnega občana, se glasi:

Občinski odbor mestne občine Radovljica je v seji dne 15. februarja 1907 soglasno sklenil, da bodi preblagorodni gospod Oton pl. Detela, c. kr. okrajni glavar v Radovljici, vlastelin itd. itd., v priznanje velikih zaslug za napredek mesta Radovljica izvoljen častnim občanom tega mesta.

Radovljica, dne 15. februarja 1907.

Dr. J. Vilfan l. r.

Razvidno je iz tega, kako perfidno, lažljivo in nesramno pišejo izvestni ljudje v »Narodu« in »Gorenjcu«. Ne volite torej dr. Vilfana, pristaša liberalne stranke, temveč volite Otona pl. Detela, kateremu dajejo tudi župani radovljiškega okraja najlepše spričevalo v svoji izjavi, da ljubi in dela za ljudstvo in da ima srce za domovino in narod.

Vilfanov shod v Trziču.

Trzič, 23. febr.

Danes ob 11. uri se je vršil ljudski shod Slovencev, kakor je bilo brati na lepakih. Kolikor je moglo v Pernetove prostore ljudi, toliko jih je bilo. Shod je sklical tukajšnji notar, vodil ga je Rih. Mally. Navzoči: ljubljanski župan, Turk iz Ljubljane, gorenjski Čop itd. in iz Trziča vse, kar liberalno misli in čuti. Podal se je na shod tudi naš župnik. Vilfan je razvijal svoj program. Povedal je, da je župan, da

LISTEK.

Dijamanti kralja Salomona.

Angleški pisal Rider Haggard, posl. J. M. (Dalje.)

Moja groznja je imela uspeh; možje so se ustavili, Skragga pa je obstal pred nami z vzdignjeno sulico v roki.

»Čujte ga! Čujte ga!« je kričala Gagool, »čujte lažnika, ki pravi, da hoče ugasniti solnce kakor svetilko! Naj stori to, in deklica bo rešena! Da, naj stori, ali pa umrje z deklico vred, on in oni, ki so z njim!«

Pogledal sem na solnce in v moje neznanjsko veselje in tolažbo sem opazil, da se nismo motili: Na robu njegove svitile oble je bila videti majhna senca.

Slovesno sem vzdignil svojo roko proti nebu in ravno tako sta storila Sir Henry in Good; nato sem izgovoril eno ali dve vrstici iz neke pesmi proti solncu s kolikor mogoče svečanim glasom. Sir Henry je ravno tako govoril neke vrstice iz svetega pisma, Good pa je nagovoril vladarja dneva v najbolj klasično slabem jeziku, kakor si ga je le mogel izmisliti.

Počasi se je plazil črni rob preko svitile oble, ko sem naenkrat začul globoko hropenje od strahu, ki je nastalo med zbrano množico naokoli.

»Glej, o kralj! Glej, Gagool! Glejte, glavarji in ljudstvo in ženske, in glejte, ali drže beli možje iz zvezd svojo besedo ali so sami lažnjivci?«

»Solnce zatemneva pred vašimi očmi; kmalu bode noč — da, noč opoldne! Zahitevali ste znamenja; sedaj ga imate. Zatemni solnce! Odvzemi svojo luč, ti svetlo solnce! Vrzi ošabno srce v prah in napolni celo zemljo s sencami!«

Ječanje groze in strahu se je dvigalo med gledavci. Nekateri so stali kakor okameneli, drugi so se vrgli na kolena in glasno vpili. Kar se tiče kralja, je obsedel mirno in obledel pod svojo temno kožo. Samo Gagool je ostala pogumna.

»Minulo bode!« je zavpila. »Kaj takega sem že videla poprej; noben človek ne more ugasniti solnce; ne izgubljajte poguma, sedite mirno — senca kmalu izgine!«

»Počakaj in videla bodeš!« sem nadaljeval in poskočil vsled vznemirjenja.

»Nadaljujte vi, Good, jaz se ne morem spomniti še drugih pesmi!«

Good se je pogumno odzval pozivu in napel vse svoje iznajdljive zmožnosti. Nikdar poprej nisem imel najmanjšega

pojma o širini in globini in višini zarotvalnih moči pomorskega častnika. Deset minut je govoril v enomer, ne da bi se ustavil.

Mej tem časom se je senca širila dalje. Čudne sence so se plazile po solncu, osodepoln mir je napolnil prostor, ptice so prestrašene začivkale in obmolknile; samo petelini so začeli peti.

Dalje, še vedno dalje se je plazila senca; sedaj je že zakrila dobro polovico oble. Zmračilo se je. In dalje, še dalje, dokler na vse zadnje nismo mogli videti divjih obrazov pred seboj. Nobenega glasu ni bilo čuti med gledavci in tudi Good je prenehal.

»Solnce umira — čarovniki so umorili solnce!« je zakričal deček Skragga. »Vsi poginemo v temi,« in ojunačen od strahu ali togot ali obeh je vzdignil svojo sulico in jo z vso močjo vrgel proti širokim prsim Sir Henryja. Toda pozabil je na verižni oklep, ki ga nam je kralj podaril in ki smo ga nosili pod svojo obleko. Jeklo je nepoškodovano odbilo sulico, in predno je oni mogel lučaj ponoviti, mu je Sir Henry iztrgal sulico iz njegove roke in ga prebodel skozi in skozi. Zgrudil se je mrtev na tla.

Pri tem pogledu in gnane od strahu so se deklice razpršile v divjem begu na vse strani in tekle med glasnim vpitjem

proti vratom. Vendar strah ni ponehal. Kralj sam in straža in nekateri izmed glavarjev in tudi Gagool, vsi so bežali proti kočam, tako da smo kmalu ostali mi sami, namreč žrtev Foulata, Infadoos in nekateri glavarji, ki so govorili z nami v prejšnji noči, obenem z mrtvim truplom Skragge na prizorišču.

»Sedaj, glavarji,« sem rekel, »smo vam dali znamenje. Ako ste zadovoljni, bežimo naglo na ono mesto, o katerem ste govorili. Čara sedaj ne moremo ustaviti, trajal bo eno uro. Porabimo temo!«

»Pojdimo!« je rekel Infadoos in se obrnil, in njemu so sledili prestrašeni glavarji, mi in deklica Foulata, katero je Good prijel za roko.

Predno smo dospeli do vrat kraala, je solnce popolnoma zatemnelo.

Držali smo drug drugega za roko in hodili v temi dalje.

XII. poglavje.

Pred bitko.

Na našo srečo so Infadoos in glavarji poznali vse ulice velikega mesta popolnoma, tako da smo vkljub temi hitro prišli dalje.

Eno uro ali še več smo hodili, dokler se na vse zadnje ni začel mrk nagibati h koncu in se je zopet pokazal oni rob soln-

vodi posojilnico, da je vpeljal slovensko uradovanje. Potem se je spravil na Detelo, »nemškutarja«; rekel je, da je Detela gotovo »nemškutar«, saj je celo njega v nemškem jeziku povabil na čaj; ima nemško mater, nemško ženo in je tudi nemški kandidat. To je bilo vse, kar je Vilfan povedal.

Hribar je povzel bolj politično stvar, češ, da okrajni glavar ne more biti dober poslanec, posebno Detela ne itd.

Župnik Špendal na to: Oglasil sem se k besedi, ne da bi hotel komu vsiliti svoje prepričanje, ampak da bi kot duhovnik vere ljubezni če ne razgal, pa vsaj ublažil grozne napade na samostojnega kandidata pl. Detelo, katerega bo volila Slovenska Ljudska Stranka, ki se kot nenavzoč ne more zagovarjati.

1. Kje je paragraf, ki bi branil c. kr. okrajnemu glavarju kandidirati?

2. Kako more biti nemškutar, če izvrstno slovensko zna in uraduje? Ali bi tak župan, kakor je Vilfan, pustil voliti častnim občanom pl. Detelo, če bi bil nemškutar? Volile so pl. Detelo za častnega občana tudi druge občine.

3. Kaj more on za to, da ima nemško mater? Kdo si je še svoje stariše zbral?

4. Kaj ima njegova žena v politiki opraviti; ljudje se ženijo po srcu.

5. Kje je pakt z Nemci?

Po teh točkah je vodil župnik svoj govor in dokazoval krivične napade na pl. Detelo. Ni boja med Slovenci in Nemci, ampak med načeli liberalne in ljudske stranke. Mi se ne bojujemo zoper to, kar sta govornika povedala, ampak zoper to, kar sta zamolčala. Prepaj je nepremostljiv, ne odjenjamo, dokler ne zmagamo. Kdor je z menoj, naj gre z menoj, kdor pa noče, pa mu bodi tudi prosto.

Po kratkem prekljanju je bil shod končan. Liberalci so vpili: Vilfan! Vilfan! mi smo šli mirno, saj bomo v petek vsi zapisali, da je naš kandidat Oton pl. Detela, c. kr. okrajni glavar v Radovljici.

Nečuveno!

Iz Radovljice smo dobili včeraj poročilo: Danes zjutraj so bili oglasi S. L. S. o sijajni volivni zmagi nabiti po navadnih mestih. Ko jih zagleda okoli osme ure posojilniški in občinski tajnik Pohl, ukaže mestnemu policaju, da jih mora doli strgati, kar je storil. Ali ni to očitno žaljenje vse Slovenske Ljudske Stranke in posebno očitno žaljenje vseh radovljiških volivcev Slovenske Ljudske Stranke. Odgovor naj bo v prvi vrsti ta, da nihče ne voli liberalca dr. Vilfana, ki ima takega tajnika, ki je tako predrzen in oblasten, da ukaže tako dejanje.

Plantan v Novem mestu.

Iz Novega mesta se nam piše: V soboto zvečer se je prišel Plantan v Novo mesto kazat. Pa navdušenja zanj ni prav nobenega. Z vso agitacijo ni bilo moč spraviti na shod več kakor 44 mož, med katerimi je bilo nekaj naših, ki so prišli gledat discipliniranega notarja iz hudomušne radovednosti. V pogovorih so liberalci sami priznavali, da je položaj stranke silno klayrn. Če bi postavila S. L. S. protikandidata, bi spravila novo življenje in strast v liberalce; zato so se zaupniki domenili, da puste liberalni stranki njene Plantana, kajti na tem sredstvu bo v bodoči šestletni dobi najgotovješe in najmirnejše umrla. Liberalce je naravnost sram te kandidature, pa zagrizenost je večja kakor pamet. Zato so naši zaupniki po dolgem preudarku pustili liberalcem njivega Plantana, ker so si ravno takega kandidata izbrali, kakršnega so vredni. To je sicer za dolenski mesta jako žalostno dejstvo, pa v teh razmerah najboljše. Torej je naše geslo za petek: Popolna abstinenca. Ne ganimmo se z mezinem ne za ne proti, ampak ogledujemo si Plantanove junake, kako bodo šli v boj za discipliniranega notarja!

Mestna skupina Krško-Kostanjevica - Novo mesto - Metlika - Črnomelj - Višnja gora.

Za to volivno skupino je sklenil osrednji volivni odbor S. L. S. proglasiti **obvezno abstinenco** za vse pristaše S. L. S. Liberalci kandidirajo v tem okraju notarja Plantana iz Ljubljane. Čakali smo, da si neodvisni meščani dolenskih mest sami izberejo kakega kandidata iz svoje srede, a to se ni zgodilo. Liberalci bodo torej volili brez boja ljubljanskega notarja Plantana za svojega zastopnika. Mi jim ga naravnost privoščimo. Všeč nam je, da bo liberalno stranko v deželni zboru zastopal ravno disciplinirani notar Plantan. To bo lepa prikazen v deželni zboru, in liberalci nam ne morejo bolj ustreči kakor da postavijo v deželni zboru nasproti možem S. L. S. ravno discipliniranega notarja Plantana kot svojega zastopnika. To dejstvo bo ilustriralo liberalno stranko bolje nego bi mogli mi to storiti, in zato z veseljem pričakujemo izvolitev Plantanovo, ki bo po velikih porazih stranke po celi deželi pritisnila tej propadajoči stranki šele zadnji in pravi pečat. Pristaši S. L. S. se torej ne udeležijo volitve v tej mestni skupini.

Velecenjenim volivcem belokranjskih kmetijskih občin!

Izvolite prejeti za dokaz sijajnega zupanja, s kojim ste me počastili dne 21. februarja, izročivši mi mandat deželnega poslanca, mojo najiskrenejšo zahvalo.

Poslanec Fran Šuklje.

Kandidat Jožef Verbič.

Ker je bilo v »Domoljubu« napačno naznanjeno ime neodvisnega kandidata za Vrhniko—Postojno—Lož, opozarjamo, da ne kandidira Franc Verbič, ampak da je pravo ime kandidata:

JOŽEF VERBIČ,

zasebnik na Vrhnikih štev. 46.

Slov. Ljudska stranka podpira to kandidaturu in so vsi pristaši S. L. S. obvezani oddati svoje glasove g. Jožefu Verbiču!

Ker bodo nasprotniki porabili vsa sredstva, da razveljavijo Verbičeve glasove, zato pazite natančno, da napišete na glasovnico:

JOŽEF VERBIČ,

zasebnik na Vrhnikih štev. 46.

Stranka kravjih zvonarjev.

Ta teden se odloči volivna borba v mestih. Kranjska mesta imajo to pot lahko nalogo. Slovenska Ljudska Stranka se zadovolji z edinim idrijskim mestnim mandatom, ki ga je tudi doslej že imela. Povsod drugod pa prepušča teren neodvisnim meščanskim kandidatom, če tudi bi v tem ali onem volivnem okraju njena lastna strankarska kandidatura ne bila brezupna. Toda Slovenski Ljudski Stranki se gre pri teh volitvah v prvi vrsti za to, ustvariti podlago za resno, trezno, stvarno delo v naši deželni zbornici. Edini so-

vražnik takega dela je takozvana »narodno-napredna stranka«, ki pa v resnici ni ne narodna in ne napredna, temveč zgolj neka teroristična organizacija skozi in skozi egoistične klike, ki nima drugega stremjenja, nego uživati čast in slavo in zibati se na komodnem prestolu gospodstva in samopašnosti; vse to na stroške tistega skozi in skozi poštenega in v resnici naprednega meščanstva, kojega interese baje ščiti »narodno-napredna« stranka, odnosno bi jih ščititi morala, ker je to njena resnična, sveta dolžnost v očigledno naravnost gniljivi zvestobi večine meščanstva do nje. Če bi naša stranka svoje kmečke pristaše le za polovico, kaj rečem, le za desetinko toliko varala, kakor je varala »narodno-napredna« stranka svoje meščanske pristaše — naj si bodejo obrtnega, trgovskega ali uradniškega stanu — že zdavna bi se bili naši kmetje z ogorčenjem otresli Slovenske Ljudske Stranke in bi si ustvarili drug strankarski organizem, vrednejši moške politične zavednosti našega kmeta. **Toda Slovenska Ljudska Stranka svojih somišljenikov ne vara:** kar v javnosti izreka in razglaša, to ji je sveto. Ona ne kuje programov v svrhu trenutne prevare volivcev, temveč njen program ji je sveta postava, kateri se ne izneveri za nobeno ceno in nikdar. To vé in vidi ljudstvo in zato sledi z moško-zavedno zvestobo Slovenski Ljudski Stranki. Zato se vrste naše stranke množijo in sklepajo vedno tesneje. Zato je nas vedno več — nasprotnikov pa vedno manj. To je tajnost naših uspehov in »narodno-naprednih« neuspehov.

Odkrito priznavamo: Občudujemo brezmejno zvestobo velikega dela meščanstva do »narodno-napredne« stranke. Politiško je paradoksa in perversna — a iz človeškega stališča soditi je simpatična in opravičuje najlepše nade za prihodnost našega naroda. Kajti prišel bode dan in morebiti je zelo, zelo blizu, ko se ta trdno sklenjena falanga zavé, da ima izvršiti veliko kulturno in politično nalogo mej našim narodom in da ta vzvišena naloga stoji višje, neizmerno višje, nego zvestoba do »stranke«, ki nima niti pojma o svojih dolžnostih napram onim, na katere se naslanja. In ta falanga postane potem brez dvoma jedro nove politične formacije, na koji bode slonel resnični meščanski napredek kot bodoči sijaj našega, v svojem jedru tako naprednega, za vse lepo in dobro zavzetega naroda. In potem bode ona neomajljiva zvestoba našega meščanstva nad vse dragocen faktor, pravi biser, ki bode zagibal mirni razvoj našega javnega, socialnega in gospodarskega življenja v smeri napredka, v smeri vedne spopolnitve našega narodnega organizma, v smeri pridobitve tiste historično-politične individualnosti, ki nam — žalibog — doslej še primanjkuje.

Nikakor pa ne more in ne sme več dolgo trajati zvestoba meščanstva do sedanje »narodno-napredne« stranke. Če gre to tako naprej, se meščanstvo naravnost smeši, ker se oklepa političnih mrličev ali vsaj zapravlja svojo intelektualno in gospodarsko moč v prid političnih užitarjev, kojih se je že polastil m a r a z e m. Ševé, našli se bodo vedno nekateri politični elementi, ki ostanejo »stranki« zvesti do zadnjega — če jih še tako vara in če jih tudi s korobačem pretepa; tem ni pomagati; njihova brezpogojna in brezmejna zvestoba najde primerljaj le še v izvenčloveškem krogu...

Stranka je organizacija družbe v politični smeri, v svrhu dosege političnih smotrov (samopolitičnih, socialnih, gospodarskih in kulturnih) v prid tej tako organizovani družbi, n. pr. narodu, razredom, stanovom itd.

Naša liberalna ali narodno-napredna stranka je pa pojm stranke imevala prav narobe. Stranka ji je neka klika, ali recimo rajše k a r t e l malega števila ljudi, ki, da se še nadalje trgovsko izražamo, »dela« v politični hegemoniji, v političnem gospodarstvu, v politični strahovladi v prid določenim osebam, ki so tako srečne, da so sprejete v kartel. Ljudstvo, narod, stanovi, vsi ti faktorji pa so le objekt, ki ima služiti interesom kartela. V to ponižno rolo je zašlo po večini naše meščanstvo vsled svoje zvestobe do »stranke«: Ono je postalo »misera contribuens plebs«, ki skrbi za vse stroške »narodno-naprednega« kartela — za to pa dobi dan za dan blesteče fraze, če je kartel pri dobri volji, če je pa slabe volje, potem pa tudi brce in klofute.

Iz katerih slojev sestoji ta del našega naroda, ki se imenuje meščanstvo? Iz uradnika, trgovca in obrtnika.

Ali se more katerikoli teh stanov ponašati, da je liberalni kartel, alias »narodno-napredna« stranka — ž njim drugače ravnal, kakor zgoraj označeno?

O obrtniku niti govoriti ni treba. Ta je že na jasnem, da ga je liberalni kartel

prevaral, ogoljufal. Število obrtnikov, ki še zaupa kartelu, ni več veliko.

In trgovec? Kaj pa je neki liberalna stranka storila za trgovski stan? Zaman iščem pozitiven odgovor na to vprašanje. Deset let je liberalni kartel neomejeno gospodaril v deželi — ne enega sledu ne zapušča o kakih osnovi v korist in napredek trgovskega stanu. Niti borne trgovske šole ni bil v stanu napraviti! Šele toliko proklinjana, trgovstvu baje tako sovražna »klerikalna« stranka je zagotovila slovensko trgovsko šolo, ki se po njeni izključni zaslugi otvori v prihodnjem šolskem letu v Ljubljani.

In uradništvo! Kako slepo je skozi desetletja verjelo liberalnemu kartelu, s kakim brezmejnem zaupanjem je drvalo za njim in delalo štafazo veljakom kartela, tem političnim milijarderjem, ki so si ustanovili med nami svoje dinastije, liki onim ameriških dolarskih kraljev. In kaj je za to dobilo uradništvo, ki je bilo vselej glavna moč, recimo glavno bogastvo kartela? Fraze, laži, klofute in brce! — Druzega pa prav nič. Toda uradništvo je kakor hipnotizirano sledilo kartelu, od njega pričakovalo vso srečo na tem svetu! V zadnjem času se je začelo daniti. Večina je le še hipnotizirana po lažnjivi sugestiji, da je zmagonosno prodirajoča ljudska stranka uradništvu sovražna in da ga je liberalni kartel zamore rešiti škode, ki mu baje preti od te strani. Laž ima sicer v politiki daljše noge, kakor v zasebnem življenju. Toda tudi tukaj laž le nekaj časa velja...

In tako se bliža konec liberalnemu kartelu: neizogibni polom! Malo preje ali malo pozneje, to je manjšega pomena. Dolgo gotovo ne bo več trajalo, za to so znamenja prejasna!

Ali kartel zasluži kaj drugzega?

»Narodno-napredna stranka« je ponosno, blesteče ime. A žal — resnično ni.

Bolje se prilaga liberalnemu kartelu ime, koje smo zapisali na čelo našemu članku: Stranka kravjih zvonarjev.

Brez vzgleda je na celem svetu »napredna« ali »liberalna« stranka, ki bi započela tako komedijo, kakoršno je uprizoril naš liberalni kartel v zadnjem zasedanju našega deželnega zbora.

Pri vseh pomanjkljivostih in nedostatkostih vladne predloge za volivno reformo, šlo se je vendar za vsacega z normalnim čutom obdarjenega človeka za dve stvari, koristni celemu narodu, vsem slojem, vsem stanovom, vsem strankam: za kos socialne pravičnosti napram doslej od deželnozbornske volivne pravice izključenim slojem in za eminentno narodni čin izdatne pomnožitve slovenskih mandatov v našem deželni zboru.

In ta dva čina je zaprečila »napredna« stranka — ne z duha svitlim mečem, ne s parlamentarnim bojem, temveč s pomočjo instrumentov, ki služijo sicer namenom nedolžne in koristne živali, ki se imenuje krava! Zares, rdečica sramu mora oblit obraz vsacega poštenega in v resnici inteligentnega naprednjaka, ko se na to spomni. Liberalni kartel je hipoma postal stranka kravjih zvonarjev — ker ni vedel drugzega sredstva, da varuje privilegije kartela, dividende, ki jih vleče na stroške naprednega meščanstva.

Ni čuda, da se je v naprednem meščanstvu samem pojavil odpor zoper tako stranko. Znatno del naprednega meščanstva maršira pri letošnjih volitvah v mestih in trgih zoper stranko kravjih zvonarjev. Kravji zvonec je sicer koristna reč — kot simbol naprednosti in svobodomiselstva ga pa vendar ne gutira vsak naprednjak.

Zoper stranko kravjih zvonarjev pa maršira tudi Slovenska Ljudska Stranka: V Idriji za svojega lastnega kandidata, veleuglednega dosedanjega poslanca Michael Arkota — drugod pa za neodvisne meščanske kandidate, ki, če tudi politični nasprotniki, vendar ne pripadajo kartelu in kažejo resno voljo, delati za blagor meščanstva, dežele, naroda — ne pa za blagor kartela. Zato so Slovenski Ljudski Stranki simpatični in zato gre zanje na voliče.

Naj bi iz tega približanja raznoličnih ljudskih struj izrasla boljše prihodnost našega naroda. Stranke pridejo in gredo — narod in ljudstvo pa ostane. —k.

RAUCHOVA STRAHOVLADA.

Z a g r e b, 22. febr. Včeraj so zaprli voditelja seljačke stranke, Stjepana Radiča, ker je v volivnem oklicu v svojem listu Hrvate pozivljaj, naj se ločijo od Ogrske. Rauchova vlada od dne do dne bolj terorizira svoje politične nasprotnike.

RAUCH ODSTOPI.

»Hrvatska« poroča, da se v koluarijih ogrske poslanske zbornice govorijo, da je baron Rauch podal Wekerlu demisijo. —

ca, ki je najprvo zatemnel. V nadaljnjih petih minutah je postalo že dovolj svitlo, da se je moglo videti naokoli in opazili smo, da smo že zunaj mesta Loo in se bližamo prostornemu griču, ki je imel varen vrh in je meril kake dve milj v obsegu. Ta grič, ki je imel obliko, kakor je zelo navadna v južni Afriki, ni bil zelo visok; na najvišjem mestu ni meril več kakor dve sto črevljev; imel pa je obliko podkve in njegove strani so bile nekoliko strme in pokrite s prodom. Na vrhu, ki je bil poraščen s travo, je bil obširen prostor za taborišče, ki so ga rabili kot močno vojaško utrdbo. Navadna posadka tukaj je štela en polk s tremi tisoč možmi; ko pa smo lezli ob vračujoči svetlobi po bregu, smo opazili, da je bilo gori mnogo več vojakov.

Dospevši na vrh, smo našli množice mož v največjem strahu radi naravne prikazni, ki so jo ravnokar videli. Ko smo jim povedali geslo in šli dalje in dospeli do koč v sredini, smo na veliko naše začudenje našli dva moža, ki sta nas tam pričakovala obložena z našimi stvarmi.

»Poslal sem ponje,« je tolmačil Infadoos, in tudi po te-le stvari,« in vzdignil je Goodove davno izgubljene hlače.

Z vzklikom neznanskega veselja je skočil Good, zagrabil hlače in jih na mestu oblekel.

»Moj gospod vendar ne bo zakril svojih lepih belih nog,« je vzkliknil Infadoos obžalovaje.

Good pa je vstrajal pri svojem sklepu in samo še enkrat je imelo kukuansko ljudstvo priliko zopet videti njegove lepe noge. Odslej so morali zadovoljevati svoje estetične želje z njegovim pol obrbitim obrazom, monokliem in z njegovimi premičnimi zobmi.

Še vedno gledajoč Goodove hlače je Infadoos dalje sporočil, da je sklical polke za namenom, da jim razloži upor, za katerega so se odločili glavarji in se jim predstavi postavni dedič prestola, Ignosi.

Tekom pol ure so stale čete, vsega skupaj kakih dvajset tisoč mož, cvet kukuanske armade, na velikem odprtem prostoru. Možje so bili razpostavljeni ob treh straneh in nudili krasen prizor. Mi smo se postavili na četrti strani in kmalu so nas obdali vsi glavarji in višji častniki.

(Dalje prih.)

Drugi zopet poročajo, da je Rauch zahteval od Wekerla, da se mu za vse volivne okraje dajo na razpolago vojaki, za nekatere da je zahteval cel bataljon. Dala se mu je pa vojaška asistenca za 40 okrajev.

BALKANSKE ŽELEZNICE.

Pomirjenje.

Pariz, 23. febr. Tukajšnji diplomatski krogi povdarjajo, da se Aehrenthal in Izvolski glede na balkanske železniške načrte dalje pogajata. Med zaveznicama Avstrijo in Rusijo ni nobenega resnega nesporazumljenja, dasi se ne da tajiti, da je na Izvolskega častnikarska gonja »Novega Vremena« in pariških listov napravila močan vtis.

Berolin, 23. febr. Glasom »Köln. Ztg.« je nemška vlada obvestila vse velesile, da bo avstrijski železniški načrt Mitrovica-Solun podpirala.

PORAZ PRUSKE VLADE GLEDE NA RAZLAŠČENJE POLJAKOV.

Berolin, 23. febr. Včeraj je komisija pruske gosposke zbornice končala svoje poročilo glede na vladni, od poslanske zbornice sprejeti predlog, kako razlastiti Poljake. Poljedelski minister je v imenu vlade skušal komisijo pregovoriti, naj sprejme vladno predlogo neizpremenjeno. Komisija je — izvaja minister — razlaščenje tako omejila, da bi se vladi potem sploh ne izplačalo razlaščevati. Komisija pa se ni udala. Sestavila je poročilo na plenum gosposke zbornice, v katerem izvaja, da se ne more dovoliti razlaščevanja iz političnih razlogov. S tem bi gosposka zbornica sama sebi izpodkopala temelje. Poljska politika vlade je pogrešena, vstajene zemljiške posesti se ne sme razlastiti, postava ima značaj izjemne in odločne postavbe. — To je hud poper za vlado. Plenum gosposke zbornice se bo o predlogu posvetoval 26. t. m.

APANAŽA SRBSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA.

Belgrad, 22. febr. Skupščina je v protestni nenavzočnosti mladoradikalcev sprejela postavko 360.000 dinarjev kot apanažo za prestolonaslednika in ostale člane kraljeve rodbine. Bilo ni brez burnih prizorov. Ko podpredsednik Kosić ni hotel dati besede Rodanoviču, je slednji Kosiću zaklical, da nič ne razume. Kosić je nato prekinil sejo, se vzdignil iz svojega sedeža, pograbil neki pisemski obteževavec in ga hotel Rodanoviču vreči v glavo.

VELIKI LOV PETERBURŠKE POLICIJE.

Peterburg, 23. febr. O odkritju velike teroristične zarote v Peterburgu se dodatno poročajo sledeče: Zarotnike je izdal sozarotnik, neki peterburški dijak. Zarotniki so se shajali na nekem zasebnem stanovanju v isti hiši, kjer je uredništvo poloficijske »Rossije«. Zarotniki so imeli v več predmestjih skrivališča, kjer se je našlo 500 patron, mnogo samokresov in pyrocyline. Zarotniki so se nahajali celo v Carskem selu v bližini carjevi, kjer so se preoblečeni v lakaje plazili okoli palače.

PROTI MODERNISTOM.

Rim, 23. febr. »Osservatore Romano« objavlja dekret, s katerim se izreče izobčenje nad uredniki, sodelniki in bralci listov »Justice sociale« in »Vie Catholique«.

NEVARNI POLOŽAJ NA PORTUGALSKEM.

London, 23. febr. Iz Lizbone se poroča: Policija je našla več listin, iz katerih je doznala, da se namerava atentat na kraljevo rodbino. Morivci kralja Karola pripadajo »Družbi črne križa«, ki ima članov v najvišjih krogih. Palačo stražijo vojaki. Kralj je dobil več pretilnih pisem. Pišejo mu, naj odstopi, drugače ga umore.

MAKEDONSKE REFORME.

Carigrad, 22. febr. Turška vlada se je glede na makedonske reforme vele-vlastem udala. Podaljšala je mandat civilnim agentom delavstva v Makedoniji, častnikom reformnega orožništva in mednarodnemu finančnemu nadzorstvu za nadaljnjih sedem let.

PORAZ FRANCOZOV V MAROKU.

Pariz, 23. februarja. Dve depeši, ki sta iz Maroka dospeli 22. t. m. v Pariz, poročata, da so Francozi 16. in 17. t. m. pri Mediuni in Ber Rešidu od Maročanov bili tepeni. General d'Amade ima namreč navado, odkorakati z večjimi kolonami iz Casablance v notranjščino dežele, toda kolone so druga od druge ločene, to pa zato, da bi se na gotovem kraju zopet od vseh strani združile in na ta način sovražnika obkrožile. Tak maneuver je pa vedno težaven, prav posebno pa v tuji deželi, kjer so pota večalimani neznana in kjer bi vode, niti odpočivališč, da bi se mogle ko-

lone natančno držati smeri in pohodnega časa, ki je potreben, da dosepejo do točke, ker so pota večalimani neznana in ker ni se v takem slučaju zgodi, da ta ali ona kolona prehitro pride na kraj, kamor je namenjena in stoji osamljena, oko v oko s sovražnikom. To se je tudi d' Amadu zgodilo. Maročani so napadli koloni Brulard in Taupin ter jih potolkli. Slednja kolona se je morala hrabro boriti, da je mogla rešiti svoje mrtvece in ranjence. Da niso vojaki napravili skozi maroške čete pot z bajoneti, bi bili vsi pobiti.

GREGORIJANSKI KOLEDAR NA KITAJSKEM.

Iz Pekinga poročajo, da se Kitajska od leta 1909. pridruži zapadnemu časoslovju ter uvede pravoslavni gregorijanski koledar.

Dnevne novice.

+ Dr. Luegerjevo zdravstveno stanje je nekoliko boljše.

— **Združni kurz** priredi »Ljudska hranilnica in posojilnica« pri Sv. Ivanu pri Trstu od 9. do 12. marca. Združni kurz bodeta vodila uradnika »Združne zveze« gg. dr. Vladimir Pušenjak in Pelc. Vsak večer bo imel socialna predavanja državni poslanec g. dr. J. Ev. Krek.

— **Odlikovani kanonik.** Kanonik koleg. kapitelja v Novem mestu, č. g. Janez Virant, je dobil za svoje 40letno delovanje častno svetinjo.

— **Poročil** se je v Radovljici c. kr. okrajni tajnik gospod A. Schaffer z gđno. Schubert.

— **Nov slovenski socialnodemokratski list** je 20. t. m. pod imenom »Železničar« pričel izhajati v Trstu.

— **1.000.000 kron** je v Pulju poneveril advokat dr. Lorenzotto in nato zbežal.

— **Poroka.** Dne 24. t. m. se poroči g. Julij Savelli, c. kr. poštar v Šempasu z gospi Bernardko Živic z Vitovelj.

— **Takozvana »inteligentna izkušnja«** pri enoletnem prostovoljstvu se bo odpravila. Vojna uprava namerava pravico do enoletnega prostovoljstva omejiti zgolj na abiturijente iz gimnazij, realk in temi enakovrednih zavodov.

— **20 novih orožniških postaj** se ustanovi na južnem Tirolskem na meji.

— **Uboj.** V Leskovcu pri Krškem se je zgodila nesreča, oziroma hudobija. Bajse se je obhajala svatba. Po barbarski navadi so fantje voglarili, t. j. najprej »tulili«, zatem pili in naposled topli. Nesreča je hotela, da je dobil Alojzij Pirc, 23 let star, smrtni udarec na glavi. Prinesli so zmedenega v krško bolnico, kjer je drugi dan umrl. — Pri tej priliki podamo dva prepotrebna nauka. Prvega starišem, ki naj z vso energijo zabranijo svojim sinovom voglarstvo. Drugi nauk se drzno dati merodajni oblasti. V spominu nam je, kako je pred leti vlada strogo prepovedala streljanje ob cerkvenih žegnanjih, da bi se nobena nesreča več ne pripetila. In vendar je bil pri taki priliki le nesrečen slučaj brez hudobije. Ali bi ne bilo pametno, ko bi vlada tudi voglarjenje na kak način preprečila. S tem bi vlada storila veliko uslugo vselej tudi oni hiši, kjer se svatba obhaja, kakaj ženin, oziroma stariši, morajo voglarje drago plačati z obilno pijačo, ako nočejo imeti sitnosti z njimi. Dostavi naj se še ena neumnost na kmetih. Skoro povsod na deželi je navada, da voglarji drugi dan, ko nevesta odhaja, to vstavljajo s takozvano »šrango«. Tu fantje nevesto prodajajo ženinu kot žival za drag denar. Ženin ima s tem nepotrebne stroške, fantom pa denar nič ne zaleže, ker ga potem skupno zapijejo in konec je včasih zopet pretep ali celo uboj. Videant consules!

— **V Toplicah** pri Novem mestu bo prihodnji četrtek, dne 27. t. m., zborovanje »Sodalnitatis ss. Cordis Jesu«. Prva točka: analiza enciklike »Pascendi«, poroča Podboj; druga točka: prvo sv. obhajilo otrok, poroča p. Kornelij. Na postaji Straža bo čakal omnibus; semenj, ki je slučajno tisti dan, naj nikogar ne moti.

— **Pri porodu se je zmešalo** 23letni Mariji Justič iz Dobrinja. Hotela je novorojenčka zadušiti; sorodniki so otroka s težavo rešili. Sinejala se je in zopet jokala. Dva sorodnika sta jo pripeljala v bolnišnico na Reki in od tam zbog pomanjkanja v tržaško bolnico.

— **Zastarane tirjatve.** Kakor znano, je vlada predložila zakonski načrt, tičoč se spremembe splošnega drž. zakonika. V načrtu se nahaja tudi določba, glasom katere tirjatve trgovcev, obrtnikov in drugih obrt. podjetnikov za poslano blago zastarajo v treh letih in ne kakor sedaj v 30. letih. Z uvedbo te zakonske določbe bi se plačilne in kreditne razmere med trgovcem in obrtnikom ter njegovim odjemalcem znatno iz-

boljšale. Taka izprememba je nujno potrebna in je nižjeavstrijsko obrtno društvo sklenilo prositi državni zbor, da naj se spremene določbe glede zastaranja tirjatve eventuelno tudi v obliki novele k drž. zak. Tudi bi se naj zahtevala sprememba jurisdikcijsne norme, da bi veljala klavzula: »plača in toži . . .« tudi med trgovcem in obrtnikom na eni in njegovimi konzumenti na drugi strani. Ta klavzula sedaj velja le v kupčiji med trgovci.

— **Jako važna odločba za naše krošnjarje.** Glasom odloka trgovskega ministrstva od 23. decembra 1907, št. 18611, smejo do končne postavne preureditve krošnjarstva na Ogrskem in Hrvatskem krošnjariti vsi avstrijski krošnjarji, kateri so iz krajev, ki so po § 17 krošnjarskega patenta in dodatkih privilegirani in katerih krošnjarske knjige se glase na blago, navedeno v dotičnih postavnih določilih. Krošnjarji pa, ki niso iz privilegiranih krajev, ne smejo več na Ogrskem in Hrvatskem od letošnjega leta naprej svojega obrta izvrševati. Obratno velja to za neavstrijske krošnjarje v naših deželah.

— **Pristojbina za naznanitev obrti.** Finančno ministrstvo je z odlokom od 1. maja 1907, št. 92600 ex 1906 odredilo, da je v slučajih, v katerih se vsled izpremembe firme posameznega trgovca v družbeno firmo pri neizpremenjenem besedilu firme obrt na novo naznaniti, odrajtati za naznanitev pristojbino po tar. toč. 43 b št. 1 pr. zak., kakor je določeno v postavi od 24. svedčana 1905 drž. zak. št. 32. Opomba k navedeni tarifni točki velja samo za slučaje, v katerih se obrt naznani na novo povodom izpremembe v osebi članov ali zastopnikov pri trgovinskem sodišču vpisane družbene firme.

— **Umrl** je v soboto ob 10. uri ponoči v Postojni znani trgovec g. Franc Kuttin. Hiral je po malem vso zimo, zadnji teden pa je bil primoran ostati v postelji. Pokojni je bil dober mož ter je bil posebno zavoljo svoje dobrotljivosti splošno priljubljen. Naj mu sveti večna luč!

— **Poučni tečaj za gojitev oljk.** Deželni gospodarski svet istrski je poslal v puljski okraj potujočega učitelja, ki bo nekaj dni predaval o gojitvi oljk, in sicer v Galežanu 6. marca, v Fažani 7., v Sišanu 8. in v Pulju 9. marca.

— **Poljedelski minister v Dalmaciji.** »Narodni List« je zvedel, da pride prihodnji mesec minister Ebenhoch v Dalmacijo, da bi proučeval tamošnje poljedelske razmere.

— **Direktne dnevne zveze med Trstom in Tirolskim.** S 1. marcem t. l. se obnovi direktna dnevna zveza med Trstom c. kr. drž. žel. in Inomostom, katera je že lansko leto potujočemu občinstvu posebno ugajala in vozita zopet s tem dnem počenši v zvezi na državno-železniška vlaka št. 16 in 7 južno-železniška brzovlaka št. 411 med Beljakom in Franzensfeste in št. 15 med Inomostom in Franzensfeste. Vozni red v smeri Trst-Inomost je sledeči: Odhod iz Trsta c. kr. drž. žel. ob 6. uri 45 min. zjutraj, prihod v Inomost ob 10 uri 41 minut ponoči. — V nasprotni smeri: Odhod iz Inomosta ob 6. uri 24 minut zjutraj, prihod v Trst c. kr. drž. žel. ob 8. uri 10 minut zvečer. — Pri obeh zvezah vlakov bodo vozili direktni vozovi prvega in drugega razreda na progi Trst c. kr. drž. žel. — Inomost.

— **Avstrijska eskadra** zapusti 29. t. m. Pulj in plove na križarenju po sredozemskih vodah. V Barceloni jo bo obiskal španski kralj.

— **Zopet vlom v Zagrebu.** Josip Seidl, lastnik gledališčne kavarne v Rakovski ulici, naletel je minolo soboto na svojem dvorišču dva kakor delavca oblečena moška, ki jih je vprašal, kaj tam delata. Ko sta mu odgovorila, da sta na dvorišču spala, hotel je Seidl iti po redarja, a ko se je obrnil v stran, ustrelil je eden lopovov dvakrat iz revolverja ter zadel enkrat Seidla v levo ramo. Potem sta neznanca skočila čez ograjo ter zbežala. — Redarstvo, o dogodku obveščena, je dognalo, da sta bila neznanca vlomila v blagajno trgovca Högnigsberga ter odnesla 700 kron. Drobšč od bakra sta raztresla po tleh. Stanje Seidla je nevarno; treba bo operacije.

— **Napačno umeli.** Po Tržiču se je, kakor blisk raznesla vest, da se je eden od obeh gostilničarjev v Hudem Grabnu pri Kovorju obesil. Na trgu stoječ možakar je rekel drugemu kupčevavcu: »Gostilničar v Hudem Grabnu se je že obvestil«. In mimogredočim se je slišalo »obesil« namesto »obvestil«.

— **Kupčija z jabolki.** Gostilničarju Ovseniku v begunjski občini se letos trgovina s sadjem ni prav dobro obnesla. Jabolka mu je precej zgnilo, predno je dobil odjemavca.

— **Cvetje.** Po solnčnih rebrih na Gorenjskem otroci že spletajo vence iz letošnjega zgodnjega cvetja.

+ **Samoumor v Zagrebu.** V soboto popoldne se je pripeljal z vlakom v Zagreb 45-letni Januš Henčik, ključavničar na kolodvoru v Sisku, ter se na progi pred kolodvorom ustrelil iz revolverja dvakrat v prsi. Nesrečnežu se je menda zmešalo.

— **Prememba posesti.** G. Ferdinand Kranj, trgovec v Ilirski Bistrici, je prodal svoje posestvo za 17.000 kron vinskemu trgovcu g. Josipu Tomšiču.

— **Napačna vest.** Vest, da si je v Novem mestu zlomil nogo g. dr. Pilshofer ni resnična. Nogo si je na dveh mestih zlomila njegova gospa soproga.

— **Umrl** je v Lučah Radeckijev veteran, g. Franc Logar, po domače Tanicelj. N. v m. p.!

— **Pogajanje bosanske vlade z muslimani.** Pogajanje se v polnem redu nadaljuje ter je upati, da se doseže kmalu sporazum v vseh točkah. Pogajanje se vrši med vlado in eksekutivnim odborom muslimanske narodne organizacije.

— **V Tolminu je umrl** gospod Anton Kašca, vpokojeni c. kr. davkarski uslužbenec, star 90 let. Bival je v Gorici nad 36 let ter imel v mestu in na deželi mnogo znancev in prijateljev. Njegov sin g. Fran Kašca je nadučitelj v Tolminu.

— **Novice iz Amerike.** V New Yorku so nepoznani zločinci napadli v hiši 120 West St. našega rojaka Ivana Zupančiča, kateri je bil v omenjeni hiši uslužben. Lopovi so Zupančiča nevarno poškodovali in mu odvzeli 20 dolarjev, oziroma vse, kar je imel. Pri tem je zadobil tako nevarne poškodbe, da so ga morali nezvestnega prepeljati v Hudson bolnico. — Poročil se je znani slovenski gostilničar »Našega doma« v Brooklynu, N. Y., rojak Alojzij Erhartič z gospodično Urško Merharjevo. Ženin je doma iz Ptujске okolice na Spodnjem Štajerskem, nevesta pa iz Ribnice. Bilo srečno!

— **Urednik obsojen.** Odgovorni urednik »Prave Crvene Hrvatske« je bil obsojen v globo 900 K, oziroma v šest mesecev strogega zapor, ker je neresnično poročal o »Hrvatski vjerskijski banki«.

— **Svarilo pred agentom.** Po Istri se klati nek nemški potujoči trgovec, ki ponuja pisarniške predmete in pa cigaretni papir, kakor on trdi, v korist družbe sv. Cirila in Metoda za Istro. Na omotu je tiskana hrvaška trobojnica in podoba sv. Cirila in Metoda. Ta papir pa nima z družbo ničesar skupnega, ampak je vse navadna židovska goljufija. Zatorej pozor pred agentom!

Koroške novice.

k **Za prezidavo državnega kolodvora v Beljaku** bodo meseca aprila razpisani oferti.

k **Umrl** je 19. t. m. veleč. gosp. Albert Eichholzer, knezo-škofijski svetovalec in župnik v pokoju, častni občan občine Globasnica v 75 letu svoje starosti. Rojen je bil leta 1833. v Velikovcu ter leta 1857 posvečen v mašnika.

Štajerske novice.

š **Poročil** se je gospod Joško Rajh, veleposestnik na Moti pri Ljutomeru, z gđ. Katica Lipovec.

š **V Makolah** je v kratkem času umrlo pet ljudi na srčni kapi.

š **Vrat si je zarezal** dne 8. t. m. M. Čagran, veleposestnikov sin v Vučji vasi na Murskem polju. Star je bil 43 let.

š **Imenovan** je nadučitelj, v Št. Petru na Medvedjem selu g. Franc Korbar, doslej šolski vodja v Sv. Primožu na Pohorju, definitivnim učiteljem v Reki g. Radovan Majovšek, provizorični učitelj istotam. — Prestavljena je od Sv. Jakoba v Slov. gor. v Št. Ilj gđ. A. Raunicher. V začasni pokoj je šla učiteljica v Velenju gđ. Pfeifer.

Ljubljanske novice.

— **Uradniško stavbeno društvo v Ljubljani** je imelo v soboto dne 22. t. m. v prostorih 1. ljubljanskega gospodarskega društva svoj občni zbor. Dosedanji podpredsednik, višji računski svetnik Svetek naznani ob otvoritvi, da je društvu pristopilo 47 udov, od katerih je 24 navzočih, ter imenuje zapisničarjem dr. Papeža; overovateljem dr. Rupnika in Petrovičiča ter skrutinatorjem Bradaško in Bonača. Na predlog pripravljalnega odbora se izvoli v zvezi s sledečim odbor, ki se je tudi takoj v nato se vršivši odborovi seji konstituiral tako-le: fin. tajnik dr. Ivan Rupnik načelnik, višji inž. Jaromir Hanuš podnačelnik, višji davčni upravnik Ivan Škušek blagajnik, poštni oficijal Matej Rötchel tajnik, ter odborniki računski asistent Makso Bradaška, sodni tajnik dr. Oton Papež, oficijal Karol Urbančič. Sklenilo se je raztegniti delokrog društva na celo

Kranjsko, na kar se posebno zunanji gg. državni uradniki opozarjajo, kojim je s tem tudi pristop omogočen. Pristopnina znaša 4 krone, ter se bode takoj pobrala od članov, deleže pa, ki znašajo po dosedanjih pravilih 200 kron, se namerava znižati na 100 kron, da se omogoči čim večim pristop, ter se bodo dovoljevali v svrhu njih vplačila tudi mesečni obroki po 5K. Sklene se tudi na prihodnjem občnem zboru, ki bode najbrže marca meseca, spremeniti pravila po dunajskem vzornem statutu. Ko se še izreče odstopivšemu odboru zahvalo na izvršenih predpripravih ter se zanjo zahvali višji računski svetnik Svetek, ki kliče društvu »Vivat, floreat, crescat«, zaključí načelnik dr. Rupnik občni zbor. Število članov znatno raste in so se že prijavili tudi zunanji člani in je za gotovo upati, da bode to za uradništvo tako pomembno društvo s podporo države tudi ustrezalo svojemu namenu, da omogoči družnikom postavljati lastna domovja in preskrbovati cenena stanovanja.

Ij **Dve veliki delavski predpustni veselici** sta se vršili preteklo nedeljo v Ljubljani. V »Unionu« se je ob ogromni udeležbi vršil sijajni ples podpornega društva tobačnih delavcev in delavk, pri Poljšaku na Martinovi cesti pa tudi ob izredno veliki udeležbi ples delavskega strokovnega društva tukajšnje predilnice. Prireditve v »Unionu« so počastili podpravnatelji tobačne tovarne g. Pessiak, dež. poslanec g. Mandelj, drž. poslanec Gostinčar, zdravnik c. kr. tobačne tovarne dr. Zajc in mnogo drugih uglednih oseb. Čudno pa, da drugi zdravnik tobačne tovarne ob taki priliki ne poznajo delavstva. Ples na Martinovi cesti je počastil s svojo udeležbo dež. posl. Mandelj. Zabava je bila na obeh plesih veleživalna.

Ij **Osebnostna vest.** Računski podčastnik pri diviz. artiljerijskem polku št. 7, g. Jožef Weiss, je imenovan za kanclista pri deželni vladi.

Ij **Sladkosnedni slon.** Ko so včeraj popoldne v Latermanovem drevoredu gnali mimo stojnic, kjer prodajajo ženske različne slaščice, malega Kludskyvega slona napajat, je stegnil svoj dolgi rilec in si privoščil slaščic. Ko je rilec drugič stegnil in so mu to hoteli braniti, je jezno pometal slaščice na tla. Sladkosnedneža ne bodo več vodili mimo stojnic.

Ij **Socialnodemokratski volivni shod** je bil v soboto zvečer v gostilni pri »Levu«. G. Mlinar je naznanil socialnodemokratski kandidaturi za Ljubljano — E. Kristana in Petriča. Povdarja: Pojdimo v boj z geslom, da bomo spravili kandidate v ožjo volitev in potem bomo sklepali. — G. E. Kristan povdarja, da se soc. dem. stranke ne gre za to, da bi zmagala, ampak za volivno reformo v dež. zboru. Dr. Tavčar je v Udmatu naravnost trdil neresnico, ko je trdil, da v drž. zboru ni glasoval proti splošni in enaki volivni pravici, ampak samo proti razdelitvi volivnih okrajev. Mlinar je Tavčarju očital laž. Potrtost liberalne stranke je nazval »bordelsko politiko«. Farbarije, ki jih raznašajo ti ljudje, morajo verjeti v Ljubljani samo ljudje, ki nimajo nič v glavi. Pojdite glasovat za Tavčarja, in »Narod« bo pisal, da so to liberalni glasovi. Da pride do ožje volitve med liberalnima in neodvisnima kandidatoma, je gotovo. In če manjka samo en glas, ne bo prišel iz nebes in treba ga bo poiskati. Njemu je še danes žal, da so se pustili delavci pri državnozbornih ožjih volitvah zapeljati. Liberalna stranka računa samo na korupcijo. In kakor jim je to prineslo cele gruč glasov, ravnotako jim bo odneslo cele gruč glasov. Za državnozbornske volitve je pošiljal Hribar svojega policijskega šefa k Adlerju prosit, naj vpliva na ljubljanske socialne demokrate, da glasujejo za Hribarja. Dr. Triller je za ožjo volitev prišel k meni, in prosil za božjo voljo, naj ne glasujemo za klerikalce. Isti dan pa je pisal »Narod«, da imamo kompromis s klerikalci. Vse to bi odpustili, ako bi tudi sedaj ne nastopali tako zahrbtno. — G. Kopač je nato pozivljaj železničarje, naj se ne dajo presleptiti od liberalcev, in naj ostanejo organizirani politično ravno tako kot so stanovsko. Kje je disciplina? Železničarji so skoro pri vseh volitvah glasovali za liberalce. — G. Kocmur se oglasi k besedi in pravi, da kar hoče povedati, je notranja zadeva stranke, a govoril bo, kar

je g. Mlinar govoril netaktno, ko je očital štreberstvo. Trdi, da strankin izvrševalni odbor ni sklenil kandidatur Kristana in Petriča, ker on kot član tega odbora o tem nič ne ve. Take stvari škodujejo organizaciji. Osebnost nima nič proti, formalno pa ni bilo prav. Priporoča kandidaturi E. Kristana in Petriča. — G. Mlinar odgovarja, da ni mislil nobenega žaliti, najmanj pa napasti. — G. Ojster pravi, da je škandal, da so soc. demokratje tako slabo organizirani v Ljubljani, v Šiško naj pogledajo! — Predsednik Bartel da kandidaturi na glasovanje, — proti ni glasoval nihče. Nato je zaključil shod, ki se ga je udeležilo samo okoli 50 sodrugov.

Ij **Kinematograf »Edison«.** Društvena godba ljubljanska koncertuje jutri popoldne v kinematografu »Edison«, in sicer pri predstavah ob 4., 5., 6., 7. in 8. uri.

Ij **Odslovljen** je iz službe kot revizor električne cestne železnice g. Podreberšek.

Telefonska in brzojavna poročila.

SHODI S. S. S. NA GORIŠKEM. KLAVRNI LIBERALNI SHODI.

Gorica, 24. februarja. Včeraj je Slov. Ljudska Stranka po celem Goriškem priredila 12 shodov. V Komnu je bilo 240 volivcev navzočih, govorila sta dr. Breclj in Kremžar. Z velikim navdušenjem so se sprejele kandidature za splošno skupino in Jonkovo kandidaturu za mesta in trge. V Tolminu je bilo 430 volivcev. Govorila sta dr. Drmastia in Jonko. V Kobaridu je bilo 200 volivcev. Govorila sta Jonko in dr. Drmastia. V Kozani (200 volivcev) in v Medani (300) je govoril Fon. V Št. Petru (120) dr. Pavletič, v Mirnu (150) župnik Rojc, v Prvačini (100) dr. Pavlica. Tu se je obenem ustanovila posojilnica. Nadalje so se vršili shodi v Ankovem, Desklah, Cirknu in Kotaležu. V soboto je bil volivni shod v Solkanu, v petek v Tomaju, v četrtek v Biljah, v sredo na Bukovici. — Gabršček je v soboto zvečer pridigal v Bovecu. Začetkoma ga je poslušalo 36 mož, sredi govora pa samo 6, tako, da je vsled pomanjkanja poslušalstva moral nehati. V Tolminu je tudi priredil shod, pa ga kmeti niso niti poslušali šli, le nekaj škricov mu je pomagalo dolčas preganjati. Tudi v Podbrdo in na Kojško se je šel štilit z enako klavrnim uspehom.

† SVATOPLUK ČEH.

Praga, 24. febr. Tu je umrl pesnik Svatopluk Čeh.

SOCIALNOPOLITIČNI ODSEK.

Dunaj, 24. febr. Socialnopolitični odsek trgovskega ministristva bo sledeče razdeljen: 1. Vse zakonodavne zadeve, posredovanje dela, delavsko varstvo, uređitev razmerja med delavci in delodajalci, delavski svet. 2. Socialnopolitična teoretiška vprašanja. 3. Delavska statistika. 4. Obrtno nadzorstvo.

ČRNOGORSKI PRESTOLONASLEDNIK NA DUNAJU.

Dunaj, 24. febr. Črnogorski prestolonaslednik Danilo in žena Milica sta dospela kot gosta cesarjeva na Dunaj.

PARLAMENT.

Dunaj, 24. febr. Parlament, ki se snide 17. mar., se bo bavil s proračunom, delavskim ministristvom in trgovinsko pogodbo s Srbijo. Upati je, da parlament proračun reši do velikonočnih počitnic.

V ISTRI.

Piran, 24. febr. Vsled priziva krščanskih socialcev je vlada razveljavila občinske volitve v Piranu v vseh treh razredih.

SMRTNA KOSA.

Dunaj, 24. febr. Tu je umrl general Jonak.

Kiel, 24. febr. Tu je umrl slavn kirurg Frid. pl. Esmarek, star 86 let.

ODKRITA ZAROTA V PETERBURGU.

Peterburg, 24. febr. O odkriti zaroti je policija dognala, da je bila jako razširjena. Zarotniki so nameravali umoriti osem ministrov in višjih državnikov. Policija išče še 50 zarotnikov, ki se sedaj nahajajo na Finskem.

FINANČNI POLOM NA JAPONSKEM.

London, 24. febr. Na Japonskem je nastal nakrat velik finančni polom. V Tokiu sta propadli dve banki. Tudi razne druge banke so v silni denarni zadregi.

Poslano.

Podpisani odbor si usoja priobčiti nastopno izjavo:

Predsednik našega društva, gosp. dr. Gregorič, je nastopil kot neodvisni kandidat pri volitvah za deželni zbor in v svojem javnem govoru pred svojimi volilci med drugim tudi omenil, da je ravnokar prejel od ministristva obvestilo, da je isto ustavilo izterjevanje brezobrestnega potresnega posojila, dokler ni od društva vložena prošnja za daljšo odgoditev rešena.

Nasprotni kandidat, g. dr. Tavčar, je v svojem govoru na volilnem shodu dne 16. februarja napadel g. dr. Gregoriča in njegov program in zlasti glede odgoditve vračila potresnih posojil omenil, »da to ni dr. Gregoričeva zasluga in da se on kinča s ptujimi peresi«. Ta izjava zadene tudi naše društvo.

Ker ima ta izjava očitvidno namen, načelniku našega društva kratiti njegove zasluge, oziroma njemu zmanjšati ugled, izjavljamo, da je naše društvo ves čas svojega desetletnega obstanka, razun organizacije hišnih posestnikov, imelo namen, doseči od potresa itak hudo prizadetim hišnim posestnikom olajšanje glede vračila potresnih posojil. Prošnje na deželno predsedništvo in na ministristvo, vloge in opomini državnih poslancev so bile žalibog brez uspeha. Uprav dr. Tavčarju kot državnemu poslancu in tedanjemu odborniku društva hišnih posestnikov se je izročila v 400 izvodih brošurica, katero je z velikim naporom sestavil naš načelnik o gmotnem stanju hišnih posestnikov, da jo razdeli državnim poslancem. Kaj se je s to brošurico zgodilo, o tem nas dr. Tavčar do danes ni obvestil. V vseh teh slučajih poslanci ljubljanskega mesta niso niti s prstom ganili, da bi sploh kaj ukrenili v prilog društvu hišnih posestnikov. Isto je bilo navezano čisto samo na svoje lastno delovanje, — dočim so se v drugih mestih, n. pr. v Gradcu, državní poslanci in drugi dostojanstveniki opetovano udeleževali društvenih posvetovanj. Sedaj, ko je z odgoditvijo od plačila dosegel prvi uspeh, smatramo mi to kot izključno zaslugo našega načel. in našega društva. Naš načelnik je bil 25. jan. pozvan na Dunaj v avdienco k ministrskemu predsedniku, ministru notranjih zadev in finančnem ministru, in uprav on je dosegel zgoraj imenovani uspeh, za katerega so mu društvo in hišni posestniki hvalo dolžni. Podpisani odbor društva hišnih posestnikov čestita svojemu načelniku k temu uspehu in si šteje v dolžnost, svojo zahvalo in priznanje resnici na ljubo tem potom objaviti.

V Ljubljani, 23. februarja 1908.

501 (1—1) Odbor društva hišnih posestnikov.

ŽITNE CENE.

Budimpešta 24. februarja.

Pšenica za april	11:56
Pšenica za oktober	09:78
Rž za april	10:30
Koruzza za maj	6:52
Oves za april	7:67

Efektiv: neizpremenjeno.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 806.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Požarica v 24 urah v mm
23	9. zveč.	30.1	6.2	sl. jv.ah.	jasno	
24	7. zjutr.	25.7	—4.6	"	megla	0.0
	2. pop.	23.9	8.8	"	del. jas.	

Srednja včerašnja temp. 7.8°, norm —0.9°

Vabilo

na

X. redni občni zbor

„Kmetijskega društva v Podkorenu“
registrirane zadruge z omejeno zavezo

ki bode

5. aprila 1908 ob 4. uri popoldne
v zadrugi hiši.

Spored:

1. Poročilo o računu za leto 1907.
2. Odobritev računa.
3. Volitev tretjine odbornikov.
4. Volitev nadzorstva.
5. Volitev razsodišča.
6. Pogovor in odobritev o skladiščnih zadevah.
7. Morebitni nasveti.

Podkorenem, 22. svečana 1908.

Načelstvo.

495 1—1

Opomba. V slučaju, da bi prvi zbor ne bil sklepčen, skliče se s tem drugi občni zbor po § 36 društvenih pravil ob 5. uri z istim sporedom in na istem kraju.

Trgovski učenec

iz poštene hiše se takoj sprejme v trgovino mešanega blaga na deželi. Ponudbe na Ivana Traun, Ptujška gora pri Ptuj.

497 3—1

V imenu vsega sorodstva naznanjamo prijateljem in znancem potrtim srcem, da je naš dobri, nepozabi stric, gospod

Josip Vincencij Krisper

posestnik in bivši trgovec

danes ob 4. uri zjutraj po dolgi mučni bolezni v 93. letu življenja izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb bode v sredo, 26. t. m., ob 4. uri popoldne iz hiše štev. 19 na Mestnem trgu na pokopališče pri sv. Krištofu.

Vence je rajnik v svoji oporoki zahvalno odklonil. Črne maše za rajnika se bodo darovale v četrtek, dne 27. t. m., ob 10. uri v tukajšnji stolni cerkvi.

V Ljubljani, dne 24. svečana 1908.

Karoline Marinšek, Marija Grasselli in Fani Urbano
rojene Krisper, nečakinje — Rajko Krisper, nečak.

Brez posebnega naznanila.

603

Podružnica i v Spljetu. i

Delniška glavnica
i i K 2.000.000. i i

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice štev. 2

priporoča
promese na komunalne srečke à K 15½. — Žrebanje dne 2. marca. — Glavni dobiček K 300.000.—,
promese na Tiske srečke à K 7.—. — Žrebanje dne 1. aprila. — Glavni dobiček K 180.000.—.
Obe promesi skupaj samo K 21.—.

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun proti 4½% obrestim.

Podružnica i v Celovcu. i

Rezervni fond i i
i i K 200.000. i i

„Za pravdo in srce“ na Dunaju.

Dne 9. februarja je vprizorilo to igro društvo »Straža« na Dunaju s sodelovanjem članov »Danice«, ki so prevzeli vse moške vloge in skrb za vprizoritve. Bila je to četrta večja narodna igra, ki se je vprizorila v teku zadnjih štirih let v »Straži«. Igra je dosegla uspeh, ki je daleč presegal naše pričakovanje. Kajti igra je dolga (152 strani); marsikatera stvar se lepo bere, a na odru vendar ne učinkuje. Snov je zgodovinska in precej zapletena; težko je uprizoriti igro tako, da jo tudi priprosto občinstvo razume. Če tega ni — je tragedija pokopana in učinek igre je ves drug kot ga je nameraval pesnik.

Zato so se vprizoriteli lotili najprvo dela, igro skrajšati tako, da se igrajo le oni deli, ki so za razvoj dejanja važni in ki učinkujejo na odru.

Saj je to razloček med epom in dramo; da ljubimo v epu obširno pripovedovanje in se radi pomudimo pri vsaki stvari, nikamor se nam ne mudi. Pri drami pa gre vse za gotovim ciljem; takoj v začetku nas zgrabi radovednost in napetost, kako se bo dejanje razvilo. (Pri Medvedovi igri je v tem oziru prvo dejanje imenitno pogodeno. Boj za pravdo se pripravlja, boj za srce se že začne.) Zato je treba ozke zveze med vsemi deli drame. In stvari, ki k glavnemu dejanju ne spadajo tesno, zanimajo manj, eventuelno tudi dolgočasijo, zlasti če se ne igra dovršeno. Zato pa drama ne sme biti tako dolga, da bi v nas prvotno zanimanje sčasoma otopelo.

Vsled tega ozirajo se je črtal n. pr. v prvem dejanju kratki 3. prizor. Nekoliko se je skrčil tudi 4. prizor (med Erazmom in Katarino). Vloga Grajanova začetkom drugega dejanja se je nekoliko skrajšala. Utišek je boljši, če se povedo samo najlepši deli iz Grajanovih razmotiranj, a ti razločno in počasi, da lahko vsi slede njegovim besedam.

Precej so se skrajšali vsi odstavki, ki se nanašajo na zgodovinsko ozadje igre. Neobhodno potreben je pred igro prolog, ki pojasni položaj kmečkega stanu v 16. stoletju in seznanj gledalce z zgodovino kmečkega upora l. 1573. Snov se dobi zbrana v letopisu »Matice Slovenske« letnik 1869, kjer so navedeni še drugi viri. (Glej tudi oceno igre »Za pravdo in srce« v letošnjem »Slovanu«!) Zato se pa potem mesta, ki opisujejo punt kmetov, lahko skrajšajo. Že pred igro naj izvedo gledalci te stvari! S tem jim je podana tudi možnost, da vso igro zasledujejo z večjim zanimanjem in sočuvstvovanjem.

Popolnoma črtali so se 13., 14., 15. in 16. prizor v II. dejanju, kjer koplje Dizma z Andrejem zaklad. Nekoliko so se morali seveda predručit tudi oni deli igre, ki se na to nanašajo. Mesto tega se je sestavil prizor, kako preoblečena hlapca odvedeta Katarino. Prizor se je sestavil »rekonstruiral« prosto po pripovedovanju hlapčevem v III. dejanju.

Tudi naslednji trije akti (III., IV. in V.) so se nekoliko skrajšali. Glede V. dejanja nam je naznanil g. Medved malo izpremembo prizora ob smrti Katarine, tako, da ni treba Katarine prenašati in da Grajan umrje na odru ter nam dal tudi sicer nekaj navodil glede uprizoritve. Vloge so bile večinoma v dobrih rokah. Ugajala sta posebno Grajan in Dizma. Izrazita nasprotnika sta si bila Erazem (iur. Kemperle) in Andrej. Katarina (gdčna F. Hribar) se je s svojo vlogo zelo potrudila in dosegla na nekaterih mestih lep uspeh. Tako tudi Lokvanec. Na glasu in kretnjah se je malo poznalo, da še nima — Lokvančevih let. Maska je pa bila fina. V krasnih zgodovinskih kostumih so nastopili graščaki, ki so vsi trije rešili častno svojo nalogo. Komparzija je bila dobra. Tudi manjše vloge so bile dobro pogode, tako n. pr. vloga grajskega hlapca in ulogi Uskokov.

Pesem »Le vkup, le vkup, uboga srejnja!« je uglasbil za to priliko g. konservatorist Stanko Premrl.

Pred igro je govoril g. poslanec dr. Krek o pomenu kmečkih uporov. To niso bili upori anarhistov, ki nočejo oblasti in družabnega reda, tudi ne boji lačnih ljudi za kosček kruha. Čut pravičnosti se je vzdignil v našem kmetu, ki vedno rad da pravično odmerjeno davščino, a zato tudi zahteva, da se ravna z njim pošteno in da ima tudi on koristi od gospodstva. Bili so to boji za svobodo in za urejene razmere. Pokazala se je v teh bojih lepa lastnost našega ljudstva: ljubezen do svobode in pravice.

Takrat je duh svobode prišel iz mesta med kmete, ker meščani so uživali takrat svobodo. Sedaj biva svoboda na kmetih, in kmečki stan vrača meščanstvu dobroto, katero je takrat od njega prejel. Ni bil upor

leta 1573. prvi, a tudi ne zadnji. Kri kmetov vendar ni tekla zastoj, če tudi se je to leto vršilo v Zagrebu kronanje kmečkega kralja Gobca z razbeljeno železno krono. Odkrhal se je pa s tem en kamen, da se je tako v teku let podrla stavba krivice.

Govornik se spominja dejstva, da je baš dan pred vprizoritvijo (8. februarja) preteklo 335 let od poraza glavnega poveljnika kmečke vojske Ilije Gregoriča pri Pilštajnu ter omeni kratko položaj v igri sami.

»Za pravdo in srce« je v resnici tragedija iz naše preteklosti. Igra zasluži, da se jo vprizori večkrat na naših odrih. Nekateri prizori so res krasni. Tudi vsebina je kot nalašč za naše ljudstvo, ki vidi sicer navadno le burke ali pa svete igre — saj družega poleg par narodnih iger skoro ni na razpolago. Gotovo pa je, da bi se igra uprizorila večkrat, ko bi bila igra že v taki obliki, da bi se lahko kar vse igralo. Gosp. pesnik bi gotovo zelo vstregel, ko bi sam tozadevno igro še nekoliko predelal, oziroma vsaj zaznamoval, kaj se lahko izpusti.

Vsi pa, ki nameravajo še to igro vprizoriti, naj vedo, da je treba stvar prav dobro naštudirati in da morajo biti zlasti glavne vloge v večjih rokah. Če ne, se ne vzbudi v gledalcih dovolj iluzije, in tudi tragični prizori izgledajo komično. Ako se hoče gledalce pripraviti do sočuvstvovanja z osebami igre, se morajo v igro uglobiti najprej predstavljalci. Vloge v igri so vse prav hvaležne in za one, ki igre razumejo, brez večjih težkoč.

Koliko doseže tragična vprizoritev svoj namen, se lahko sodi po tem, koliko se občinstvo pri resnih prizorih — smeje. Gledalcem in igralcem v čast bodi povedano, da v prvih štirih dejanjih neumestnega smeha sploh nikjer nismo zapazili, dokaz, da se je dobro igralo in da je občinstvo igro razumelo. Pač pa se je slišalo nekaj smeha proti koncu petega dejanja, ob smrti Katarine in Grajana. Treba je torej zlasti tukaj paziti, da ne moti nikakara reč pretresljivega učinka, ki ga mora vzbuditi ta prizor.

Igra se je končala s splošno zadovoljnostjo — tudi blagajnik »Straže« je bil brezdomno uspeha vesel — in občinstvo je koncem igre predstavljalcem glavnih vlog priredilo živahne ovacije. J. D.

Tržne vesti.

(Dne 22. februarja 1908.)

Nenavadno veliki padec žitnih cen v zadnjem času na inozemskih tržiščih je ostal brez vpliva na naša tržišča, ki se še vedno ponašajo z jako visokimi cenami. Ta teden je bil precej miren, izvmiši oboersko pšenico, smo danes na tistem mestu, kakor zadnjo soboto, samo da je danes nervoznost glede aprila in prezimovanja setvij še večja. Efektivna pšenica je zgubila tekom tedna okoli 10 do 15 vinarjev, oktoberski kurz je izgubil okoli 20 vinarjev, medtem ko hoče april razburjati duhove, se je ojunačil in šel v sredo precej višje. Ali že drugi dan je korajžno zopet začel ležti na svoje prejšnje mesto. Kar se pa tiče kurza rži, se ima ta zahvaliti le budimpeški špekulaciji, da je zgubo za april od srede zopet si pridobil. Kupčija s turščico je jako majhna, avstrijski oves se znatno ponuja, vsled tega pritiska na ogrsko blago.

V splošnem je mnenje mlačno, tendenca medla. Kupčija je neznatna, promet majhen, ni pravega zaupanja. Tudi poročilo ogrskega poljedelskega ministrstva, da so setve na Ogrskem v slabem stanu, ni prineslo življenja na tržišča. Budimpeški špekulantje bi še rogovilili, ali kaj, ko imajo to smolo, da ni kupcev. Mlini se jako rezervirajo. Kakor se trdi od zanesljive strani, ima prva roka še precej blaga, ampak ga krepko drži, medtem ko razpolaga kupčija s premajhnimi mlini ne s prevelikimi množinami vseh vrst žita. Ogrski špekulantje trde, da na Ogrskem primanjkuje sirovin ali ogrski mlini prodajajo že delj časa pšenico in žito, ker današnja cena moke je precej pod pariteto budimpeškega april-kurza.

Moka. Akoravno so mlini z ozirom na umikajoče cene cerejalij znižali moko, vendar s tem niso položaja in konzuma oživili. Odpoklici prejšnjih skiepoz se ne vrše povoljno, druga roka se hoče iznebiti na vsak način svojega blaga in tako so mlini skoraj brez vpliva na tendenco in ceno. Fine vrste pšenične moke ne gredo, ržena moka, kakor zadnji teden, cena nespremenjena, otrobi in klajna moka nespremenjeni, vendar se lahko dobe nižje.

Budimpešta notira povprečno: pšenično moko št. 0 K 17-40, št. 1 K 17-10, št. 2 K 16-80, št. 3 K 16-60, št. 4 K 16-40,

št. 5 K 16-20, št. 6 K 15-80, št. 7 K 15—, št. 7½ K 13-40; rženo moko št. 0 K 16-80, št. 0½ K 16-40, št. 1 K 16—; fine otrobe K 6-30, debele K 6-30, ržene K 6-90 do 1-10, klajno moko K 8-30 do 8-50 (za 50 kg).

Svinjska mast. Amerika je šla znatno nazaj in zategadelj je mlačna tudi ogrska mast. Večidel kupcev pa ima drugo blago v rokah, kar razburja duhove. Pri tem predmetu je treba res kupovati le sproti, ker nisi nikoli varen pred zgubo. Za mast se zahteva K 61— do 62—, Budimpešta, prvi stroški ekskluzive embalažo.

Špirit. Termini stalni, efektivno blago je brez zanimanja ter dobi kupca le po reducirani ceni.

Sladkor. Za marec se je liberiralo 8% kontingenta, cena nespremenjena.

Živina. (Dunaj.) Pitani voli 54 do 94, krave 60 do 70, svinje, pitane, 92 do 110, druge 76 do 100, cena v kronah za 100 kg žive teže.

Denarni trg.

Na borzah so postali nekoliko bolj tihi, ker padec internacionalne denarne cene je postal počasen, ne napreduje tako kakor v pričetku leta. Nemška državna banka še ne misli znižati svoje obrestne mere. Na Angleškem znaša privatni diskont 3½%, bančna obrestna mera 4%, na Francoskem znaša privatni diskont 2½%, na Nemškem 4½%.

V Ameriki je gospodarski položaj še vedno jako nepovoljen. Železnice izkazujejo za januar nepovoljne uspehe, promet je znatno reduciran. Pa tudi v železni in jekleni industriji je padec jako znaten. Akoravno so produkcijo sirovega železa znatno znižali, se zaloge vendar množe. Pada pa tudi baker. Vsled padca industrije konjunktura je nastopil prebitek denarja, ki se dobi na kratke roke že po 3½% do 4%. Seveda železnice in industrijska podjetja ne uživajo zaupanja ter morajo plačati tudi za kratke roke po 5% do 5½%.

Nemške parobrodne družbe v Sredozemskem morju.

Puljski »Omnibus« piše: Parobrodna nemška društva iz Hamburga in Bremena križarijo po celem sredozemskem morju ter delajo konkurenco vsem ostalim parobrodnim družbam. Leta 1904 je bilo parobrodno društvo »Deutsche Levant-Linie« (ustanovljeno v Hamburgu leta 1891), prvo in edino, ki je imelo zveze z vzhodnimi pristanišči v Pireju, Smirni, Solunu, Carigradu in drugod. Prvi njegovi parniki so bili trgovski, ne potniški. Že koncem istega leta je drugo parobrodno društvo »Norddeutscher Lloyd« vozilo ne samo blago, marveč tudi potnike, ki so prihajali naravnost iz Nemške z vlakom Berolin-Frankfurt-Marsilja ter jih prevažalo dalje v Italijo, Grško, in po ostalih vzhod. deželah. Začetkom leta 1906. je pvelo društvo »Bremen-Atlas« dve novi progji za potnike iz Bremena in Rotterdamu čez Gibraltar v razna grška, turška, ruska in druga pristanišča. — Meseca marca istega leta sestali so se delegatje velikih nemških parobrodnih družb ter so sklenili ustanoviti novo parobrodno društvo samo za vožnje po sredozemskem morju, in kmalu smo videli, kako je to novo društvo »Deutsche Mittelmeer-Levant-Linie« s štirimi parniki prve vrste ponosno plulo po sredozemskem morju. Glavni pristanišči ima v Genovi in Neapolju. — Med tem so se dogovorila vsa navedena parobrodna društva, da bodo vozila potnike za Ameriko v Neapolj, kjer bo jih prevzemala družba »Hamburg-America«. — Pa Nemcem še ni dovolj, Društvo »Hamburg-America« otvorilo je novo progo med Genovo in Aleksandrijo. V Genovi sprejema potnike z brzovlaka Berlin-Rim; ti potniki pridejo v štirih dneh iz Berlina v Aleksandrijo v Egiptu. — Vse nemške paroplovne družbe so spravile svoje vozne rede v soglasje z večjimi železniškimi progami in sklenile z njimi pogodbe glede voznine za blago in potnike. — Te in mnoge druge manjše proge, ki se dan za dnevom prikazujejo znova na površju, so napravile iz Nemške važen činitelj v sredozemskem morju. Nemška zastava ponosno plapolja in križari širom tega morja, ki vendar ne namaka niti pedi nemške zemlje. — V vsem, v politiki, trgovini in pomorstvu, torej na morju in na kopnem, nam preti nevarnost s severja. Nemška vstrajnost je velika; tam so vsi edini v prodiranju na jug in vzhod. V ta namen delajo složno zasebniki in društva, v vsem pa jih podpira vlada. — Kako žalostno vlogo igra naša država, ki vodjena od nesposobnih mož, služi samo za most vsenemskim težnjam. In to žalostno

vlogo bo igrala do tedaj, dokler se ne najde državnika, ki bo uvidel, da je samo v tesnem prijateljstvu z Rusijo in v medsebojnem podpiranju rešitev pred nemško nevarnostjo.

NAJNOVEJŠA POROČILA.

(Posebna poročila »Slovenca«.)

2400 milijonov rubljev za rusko mornarico.

Magdeburg, 24. februarja. »Magdeburger Zeitung« poroča iz Peterburga: 22. t. m. se je vršil tu kronski svet pod predsedstvom carjevim, ki se je bavil z mornariškim programom ter sklenil zahtevati od dume 2400 milijonov rubljev za pomnožitev ruske mornarice. Ako bi duma to zahtevo odklonila, jo bo treba razpustiti. Duma se najbrž ne bo udala.

Steselj bo užival pokojnino.

Peterburg, 24. februarja. Car bo Steslja pomilostil na kratki trdnjajski zapor. Užival bo pokojnino, katere visokost bo določil car. Steselj sam je brez sredstev.

Veliki viharji na Angleškem.

London, 24. februarja. Po celi angleški obali divjajo hudi viharji. Pri Londonderry je vihar prevrnil vlak. Šest potnikov je ubitih. Vihar je podiral hiše in snemal strehe iz cerkva in šol. V mnogih krajih je ubil ljudi. V Manchesteru in Liverpoolu je ustavljen cestnoželezniški promet. Več ladij se je potopilo.

Ullmo obsojen.

Pariz, 24. februarja. Mornariškega častnika Ullmo, ki je bil obtožen, da je tuji velevalisti izdal mobilizacijski načrt francoske mornarice, je vojno sodišče obsodilo na dosmrtno ječo. Ullmo je do zadnjega vedno zavračal svojo nedolžnost. Ko se mu je obsodba prebrala, se je bridko jokalo.

Oficielna izjava Nemčije glede na Balkan.

Berolin, 24. februarja. »Norddeutsche Allg. Ztg.« piše, kar se tiče makedonskih reform, da Nemčijo pri tem vodijo v prvi vrsti oziri na edinstvo pri tem prizadetih velevalisti. Dozdaj se je vedno posrečilo najti skupno formulo, da so se velevalisti zjedini. Zato treba resno svariti pred vsakim pretiravanjem neednosti, ki baje vlada med poslaniki v Carigradu.

Izmišljene vesti o Črnigori.

Cetinje, 24. februarja. Vesti nekaterih listov, da so v Cetinju zaprli mnogo poslancev zaradi veleizdajstva in enega celo usmrtili, so popolnoma izmišljene. V celi deželi vladajo normalne razmere.

Štrajk železničarjev v Uruguay.

Montevideo, 24. februarja. Stopili so v štrajk vsi železničarji po celi republiki.

Pedagoško-katehetski tečaj.

Dunaj, 24. februarja. Dr. Schindler predava o etičnem gibanju, dr. Drexel pa nato o sredstvih in potih vzgoje značajev.

Kraljica Amalija.

Sevilla, 24. februarja. »Daily Telegraph« poroča iz Madrida, da namerava kraljica Amalija portugalska kupiti palačo St. Elmo pri Seville, kjer se bo za stalno naselila.

Razsodišče za mednarodne spore.

Washington, 24. februarja. Pogodba, ki se je sklenila med Francosko in severoameriškimi Združenimi državami glede na haško razsodišče, kateremu bosta te dve državi izročili svoje medsebojne spore v razsodbo, določa: Spori juridičnega značaja, ki jih diplomacija ni poravnala, se morajo izročiti stalnemu razsodišču v Haagu. Ti spori pa se ne smejo dotikati ne življenjskih interesov, ne neodvisnosti in časti obeh držav in tudi ne interesov kake tretje velevalisti.

Nasi.

Rim, 24. februarja. Danes popoldne bo senat razsodil v zadevi Nasi. Pravdnik je zahteval, da se Nasi in njegov tajnik izpoznata za kriva poverbe in prevare, ker sta 1. podpisovala ponarejene izjave v obče in poverljiva državni denar, 2. ker sta v Rimu in Napolju podpisovala napačne račune, 3. ker sta 21.773 lir iz njima poverjene državne uprave potrošila za lastne knjige in predmete. Nasi sam je kriv, ker je 4. poverjal državni denar in predmete, ki so bili last naučnega ministrstva, uporabil za zasebne namene. Visokost kazni naj odmeri senat.

Parlamentarno delo.

Dunaj, 24. februarja. V ponedeljek — danes — se bo delegacija posvetovala o izrednem vojnem proračunu in o pred-

obl. konc. potovalna pisarna Ljubljana,
Dunajska cesta št. 18, nasproti znane
gostilne pri „Figovu“. 1878 26-9